

quarto), videtur ex Diodoro hausisse, qui hoc anno, eaque Evagora transactione impositum bello Cyprico finem tradit. Manifestum autem est ex Isocratis Evagora p. 398, et panegyrico p. 136, falli Diodorum in præscribendis ejus belli terminis, quod longius prorogatum est, sive ἐπὶ δέκα, ut ait Isocrates.

Col. 396. *Teos*. Parmensis et primus Palatin. mss. *Teo*, rectius sine aspiratione, præferunt: neque enim, ut Scaliger putat, per Θ scribitur in Græco, sed Τεός, ut et in Latino *Teos* scribi debeat. Sed et Τεός invenire est scriptum, et Τέγος apud Biodor. lib. xv, et Elianum var. hist. lib. v, in quem locum consulendus Perizonius. Vide et Xenophontem in Agesilao.

Col. 393. *Magna terræ motu, etc.* Prochronismus annorum septem, quem Scaliger notat, minime est dissimilandum: siquidem luculentissime testatur Pausanias in Achaïcis cap. 25 terræ motum, quo Helice deleta et Bura percussa est, contigisse, ἀρχonte Ἀθηνῶν Ἀστέο, ὀλυμπιάδης πρώτης καὶ τελευταίας ἀνοῦ. Consentit et Strabo lib. viii, qui eadem hanc refert biennio ante pugnam Leuetricam. In quibusdam mss. *Elice* non aspiratur: Scaliger *Elicea* legit, et *Peloponnesenses urbes*: Salmasius, teste Schurzleischio, malebat *Peloponnesenses*. Porro nulla hæc notior historia apud antiquos, quos laudare nihil interest.

Col. 394. *Prænestini a Romanis, etc.* Varia apud antiquos auctores hujus est facti epocha. Nonnulli ad primus hujus olympiadis annum referunt, ex Livii narratione lib. vi, cap. 27; Diodorus et Paulus Orosius, quos laudat Scaliger, anno tertio subsequentis 104 ascribunt.

Col. 396. *Teos, rex Egypti*. Negat fugisse eum Scaliger, sed compendioso itinere per Arabiam ad Artaxerxem venisse, ut veniam ab eo, quem contra arma moverat, impetraret. Etræm quidem ita Diodorus narrat lib. xv, alique veteres Scaligeri laudati scriptores, ut revocare eam in dubium non liceat. Verum aliud videtur eo verbo Eusebius significare voluisse: fugisse scilicet Theum non ab Artaxerxe, et in Arabiam, ut ibi latitaret, sed a Nectanebo, proprio filio, qui cum ad oppugnandas in Syria urbes Phœnicie missus fuisset, a patre descivit, eique struxit insidias: atque adeo fugisse brevior per Arabiam via ad Artaxerxem, a quo non solum a noxa absolutus, sed etiam summus belli contra Ægyptios imperator creatus est, regnumque sibi a filio et rebellibus ablato recuperavit. At

vero quod tempus spectat, non diffitemur, hæc ex Diodori sententia in annum tertium subsequentis olympiadis a chronologis vulgo conferri: sed mirum quam hæc varie a Plutarcho in Agesilao vita, itemque Xenophonte et Cornelio Nepote narratur.

Col. 396. *Artaxerxes*. Alias ipse Eusebius 27 ei tribuit, quod eo minus probatur: sed enim Scaliger dicam aliam Eusebio impingit, quod triennium solidum Artaxerxi Mnemoni abstulerit, contuleritque Artaxerxi Ocho (vult enim illum annos regnasse 43, non 40; hinc 23, non 26); Diodori nempe rationes hæc sunt lib. xv, a quibus veteres tamen alii dissentiant. Quin ego contra ipsum Scaligerum sentio, secundum canonem Ptolemæi, regnasse Mnemonem annos quadraginta sex, Ochum vero solos vigineti et unum.

Ibid. Solos Græca penes Syncellum habent κγ', 23. Propius ad verum uno plus dicit Diodorus lib. xvi, sub finem.

Ibid. *Dionysius*. Auctor est Diodorus lib. xii et xv, quem et Scaliger laudat, vitam terminum habuisse Dionysium, postquam annos duodequadraginta regnasset. Eadem aliorum supputatio est, quam et rerum series, et arripit ab eo tyrannidis epocha, statim ab Agrigentiorum clade, verissimam probant. Quin ipse etiam Eusebius ante annos undequadraginta Dionysii initia posuit: ut verosimillimum sit, jamdum olim corruptum a librariis Græcum ejus exemplar, et pro numericis notis ΑΘ, fuisse hic 19 substitutum. Hieronymus, ut in eo erat, quem ob oculos habebat codice, ita est interpretatus.

Col. 395. *Aristoteles*. In Græcis, ut videt, et dicitur, sive decimus septimus, quod et Laertius ex Apollodori chronici lib. v, sect. 6, scribit. Ne autem putes eum Scaligero hic correctorum audacia mutatum numerum in 18 contra historia veritatem, etiam Dionysius Halicarnassensis epist. ad Ammæum testatur, Aristotelem, cum Athenas venit ad Platonem, ὀκτωκαίδεκάτων ἔτος ἐγίση.

Ibid. *Alexander*. Non ait Eusebius, hoc anno Alexandrum Phœrum tyrannidem occupasse, sed late inclausisse, gestis nempe pro instituti sui ratione sceleratissimis. Non erat itaque cur eum Scaliger de solidi quinquennii metachronismo reprehenderet, quod consistet ex Biodoro, jam ab anno quarto olympiad. 102 invasisse Alexandrum Phœrum principatum; neque enim id est quod Eusebio notat. Falsum quo-

que est quod ab Biodoro Scaliger ebitit, Polydoro fratri, quem veneno sustulerat, Alexandrum successisse; Polydorum enim Polyphron frater necavit. Polyphrona interfecit fratris ejus filius Alexander. Vide Plutarchum in vita Pelopidae. De olympiade porro ista 104, quam ἐποδομαία censentes Elei, suis annalibus non ascriperunt, vide Xenophontem Hellenic. lib. vii, et modo laudatum Biodorum.

Col. 396. *Camillus*. Mira, ne quid plus dicam, Scaligeri confidentia. Fuisse ait isthæc abs Hieronymo assuta ex historia Latina, cum manifesto indicio sint quæ laudamus Græca ex Syncello, Eusebium ipsum eam historiam atligisse. Sed hæc sunt patet: exprobrat enim præterea fœdissimum metachronismum annorum 24, quod hoc confingit numero 1630, pulsus urbe Roma Gallis a Camillo dictatore tertium. Fallor, aut hoc agit de industria Scaliger, ut auctoris nostri sensum invertat. Alia quippe est, quæ hic notatur historia, cum scilicet quintum, non tertium dictator dictus est Camillus (quod Livius narrat), deque Gallis quantum triumphavit. Plutarchus tunc eum ait annos natum prope octoginta, quod item Appianus refert: reliquæ ejus pugne circumstantia paulo aliter ab aliis narratur. Sed tempus quod spectat, satis bene consentit Eusebius Polybio lib. i, qui anno post Romam captam 30 dimicasse Camillum cum Gallis, auctor est. Livius autem, et qui eum sequitur Zonaras, serius adhuc, et anno Urbis 392 rem gestam ferunt. Recentiores chronologi ascribunt anno secundo, aut juxta aliorum rationes tertio olympiad. 103, ut etiam istorum malis probare calculeos, non jam ille fœdissimus annor. 24, quem Scaliger commentus est, sed fuerit in auctore nostro triennii, ut summum, metachronismus. Nec tamen hoc ipsum dabo.

Col. 395. *Demosthenes*. Hanc de Æschine pericham Scaliger præfermisit, quæ quidem neque in Parmensi ms. habetur, sed est tamen in plebisque aliis cum editis, tum manuscriptis libris.

Col. 396. *Ochus*. Omnino fuit in Græcis Eusebii ἐποδομαία, quemadmodum et Scaliger excudit, non ut Syncelliani codices præferunt, quodque ejus verbi glossæma est, μερῶν ἀγματοειδῶν. Falsus est autem, ut Scaliger notat, s. interpres, qui putavit apodasmum esse urbem quamdam Judæorum, cum sit illud appellativum nomen, quod partem sonat. Ita quidem videtur: et haud scio num alia debeat ratione quam ob scribendi sive dictandi propterantiam excusari.

Col. 397. *Alexander nascitur*. Subsequenti anno, minus autem recte, ascribit Scaliger natalem Alexandri diem.

Col. 398. *Dio Syracensis interimitur*. Vitiligat Scaliger, opponens, aut hic prochronismo peccatum, aut numero 1660 metachronismo, idque utrobique bienni. Dionysius quarto superioris proxime olympiadis anno, non, ut male recenset Scaliger, primo hujus, Sicilia pulsus est: Dio hujusmet tertio interimitur. Si utrumque terminum includas, quatuor anni abeunt: estque hoc sensu accipiendus Cornelius Nepos, qui Dionis mortem refert quædam post annum, quam ex Peloponneso in Siciliam redierat. Addo, perperam esse in Parmensi atque alio apud nos ms. ut et editis vetustioribus Dionysius, pro Dion. Idem ms. *Hippantius* habet, pro *Hippirius*.

Ibid. *Herinna*. Quæ hoc spectant prooccupavit Schurzleischius. Hanc, inquiens, omnes libri *Herinnam* vocant. Neque sane lectionem damnaverim: ab Ἡρῖνα enim fit Ἡρῖνος, ut a Φοῦλ derivatur Φοῦλινος. Eam ad hæc etiam retulit etiam Syncellus. Plinius hist. nat. lib. xxxiv, cap. 8, refert, Myronis statuari opera istam celebrasse; sed dudum annotatur errorem, ut voluit, Plinii, viri docti. Monumentum enim Cleadæ, a Myrone poetria confectum, et ab Erinna laudatum esse, divinant, cum tale quid epigrammatis in anthologia lib. iii, cap. 14, legatur. Atqui illud epigramma ibi aliis, non Myroni, ascribitur. Deinde non video, cum temporis ratio minus obstat, cur Erinna Myronis statuarii monumentum Cleadæ non potuerit celebrare; Myro enim ille, ut et Plinio constat, olympiade 87 vixit. At quomodo Myro poetria Erinna predicare satis versibus poterit, id vero est, quod non satis perspicio. Myro enim Byzantia, vel Homeri tragici filia fuit, ut vult Suidas in μῦθοι vel mater, ut idem in ΟΜΗΡΟΕ opinatur. At Homerus ille, ut Suidas ait, olympiade 125, sub Ptolemæo Philadelpho floruit, adeoque ad numerum Abrahamiticum 1737 referendus est. Unde patet, ultra 60 ad minimum annos Myrone Erinna juniorem esse, ab eaque, cum Ἡρῖνος, καθήκον ὄσα ἐνεκαδικαίτης, ἐτελέσθη, nullo modo videri potuisse. Sunt tamen, qui cum Th. Sizmano ad Rutilii Numantiani itinerarium lib. i vers. 47, Lipsio de magnitudine Romæ lib. i cap. 2, Philippo Caroli ad A. Gell. lib. xii, cap. 6, et aliis, sub Pompeii, aut circiter, ævum, Erinna vixisse asserunt. Id si verum est, quomodo, quæso te, Asclepi-

des poeta epigrammatographus, cujus scholiasta Theoriti meminit ad idyll. 7, quique Benenienem laudavit antholog. lib. III, cap. 4, et Theoriti certe coevus fuit, laudare potuisset hanc Erinnam, et *Ἐριννα* *ἠδὲ* *Ἰωνία* obiisse tradere lib. III antholog. c. 25. Sed rursus faceret viris doctis negotium locus Suidæ, ubi de Erinna dicitur, *ἦν ἡ Ἰταλὸν Σαρπηδὸς, καὶ Ἰσχυροῦς*. Cf. Fabricius, I. n. c. 17 bibl. Græc. tom. IV, vocabulum *ἰσχυροῦς*, cum non semper *æqualem* notet, aliter hic accipiendum putat. Scilicet, si id verum esset, Suidas vix addidisset, *καὶ Ἰσχυροῦς*. Hoc sane in aprio est, ipsum Suidam plane credidisse Erinnam æqualem fuisse Sapphonis. Sappho tamen juniorem potius, non Eresiam, videtur intellexisse. Suidæ opus collectanea sunt. Quia igitur e Maximi Tyrii dissertatione 8 ΓΥΠΙΝΝΑΝ Sapphus æqualem noverat, codice fortasse depravato usus, Erinnam nostram esse putavit, aut, si vera dixit, Maximum Tyrium extinde corrigendum esse docuit.

Col. 397. *Oculus Egyptum tenuit*. Distulit hæc Scaliger ad quartum hujus olympiadis annum, ut nempe Diodoro cum Eusebio conveniret et de tempore, et de Nectanebi receptu in Æthiopiā. Sed non ea est in antiquis libris editis et mss. Eusebii ratio. Ad hæc secundo anno olympiadis assignat anonymus sæpe laudatus, qui et recentioribus chronologis probatur magis, et ad nostram receptionem propius accedit. Nihilosecius hæc luxatione aliqua laborare culpa librorum videntur; nam que tertio ab hoc numero de Sidone subversa memorantur, Nectanebi receptum præcesserunt, et vel ad eundem annum pertinent, vel ad proxime præcedentem: Diodorus enim hæc bella gesta per biennium refert.

Col. 398. XIII. *Arses*. Alias duos tantum ei tribuit regni annos Eusebius, Clemens tros, cum Diodoro lib. XVII: ita tamen ut tertio ipso anno imperii Bagote scelere sublatus fuerit et vita. Hic noster Africanum sequitur. Rex autem aliter antiquis appellatur, nam et Νέφης Straboni, Οὐφης Plutarcho, *Arsiochus* aliis dicitur.

Ibid. XIV. *Darius*. Notior sub *Codomanni* cognomento. Scriptores plerique alii septem ei regni annos elargiuntur. Cæterum eodem anno, quo Alexander Macedonum hic, Persarum imperium inivit: primo scilicet olympiad. III. Quanquam Egypti ab occupata Egypto Alexandri primum auspiciantur, atque ipse Ptolemæi canon ejus initia ex quinto anno repeti.

Col. 397. *Romani Gallos superant*. Accuratior chronologi ad annum quartum præcedentis olympiadis hoc gestum referunt: Scaliger biennii duntaxat metachronismum hic notat.

Col. 398. *Dionysius*. Vere hic est biennii prochronismus, siquidem altero subsequentis olympiadis anno, consentientibus fere chronologorum filiis, Dionysius *ἑταρῶνδος*; Corinthum est deportatus. Vide Diodorum lib. XVI, Cornelium Nepotem cap. 6, Plutarchum, Ælianum, Justinum, Valerium Maximum, etc.

Ibid. *Plato moritur*. Hermippus apud Laertium lib. III, sect. 2, *primo anno centesimæ octavæ olympiadis*, Platonem obiisse tradit: id quod pari consensu, tametsi aliunde initis rationibus, confirmant Phavorinus apud eundem Laertium, Gicero lib. de senectute cap. 12, Dionysius Halicarnas. Censorinus cap. 15, atque alii. Peccatum hic igitur apud Eusebium non biennii tantum, ut Scaliger putat, sed olympiadis solide metachronismo, quem tamen imputare malim libris, quorum vitio luxata duæ trese iste periochæ videntur.

Col. 398. *Dionysius Corinthum pulsus*. Discimus id ab Eusebio, neque enim alii prodiderunt: imo eum significat in projectissime vite sordibus, cum novissime ludimagistrum profiteretur, in summa egestate animam egisse. Vide paulo ante laudatos auctores.

Col. 397. *Descriptio Roma*. Admonet Schurzleischius legi in primo Palatin. ms. *ciuitum centum sexaginta quinque millia*. Et censi, inquit, intelliguntur more veterum, qui centum millia in professione detulissent, ut notat Asonius ad Verrinas, qui et *classici* dicebantur.

Col. 398. *Speusippus*. Fortasse verius superiori anno Speusippi obitus assignatur. Scholam a Platonis morte tenuit annis octo, Xenocrates viginti quinque. Laertius lib. IV.

Ibid. *Manasses*. Superiori proxime anno annectit hæc Scaliger, que serius prælabat recensuisse. Tum pluribus contendit, fuisse hunc Manassem Sanaballati generum ejus, quem Nehemias cap. ult. v. 28 memorat. Atque id quidem ipse etiam existimo a vero non abhorere: docebo autem mox, quo sit pacto accipiendum atque explicandum. In hoc enim Scaliger sibi fuum fieri passus est a Josepho, et magno in errore versatur, ex eo colligit, Nehemiam vixisse adhuc tempore Darii ultimi, sive Codomanni, a cujus historiæ epocha ad hoc tempus anni ferme centum intercedunt.

Est igitur pretium operæ animadvertisse, Sanaballati generum non a Nehemia quidem, sed a Josepho Manassem dici: et cum unus modo fuerit Sanaballatus, non, ut alii putant, duo, grandem tamen esse, quod temporis rationem spectat, Scripturam inter et Josephum dissensum ac pugnam. Scriptura enim sub Dario Notho Sanaballati Horonite filiam matrimonio junctam uni de filiis Joiadæ pontificis summi refert: Josephus antiquit. lib. XI gestum id confert in Darii Codomanni tempora, et Jaddi pontificatus: in quam sententiam cum alii, tum ipse, ut vides, Eusebius concessit. Jam cum nemo non videat præferendam Scripturæ auctoritatem, quis Sanaballatum Nehemie dixerit, ad regnum usque Alexandri vitam protraxisse? Maxime si temporis intervallum a vicessimo Artaxerxis Longimani, ad quartum hujus ultimi Darii annum meturam, in quod certe duodecim supra centum anni abeunt. Notum alia ex parte, non absimilia quedam alia eodem libro Josephum contra veritatem peccasse, cui adeo in hac quoque historia fidem abrogare liceat. Quinimo et licet contra Josephum ex ipsiusmet narratione colligere, diu antea exstructum fuisse templum illud, non Codomanni scilicet, sed Darii Nothi temporibus. Nam si Hierosolymitano simile fuit, jamque exstabat, cum Hierosolymam Alexander inivit; rursusque si a Tyri obsidione ceptum est exstrui, accepta per Sanaballatum facultate, omnino par credere non est, tante molis opus potuisse octo plus minus mensium spatio exædificari. Non est itaque ferendus Scaliger, qui neque id intellexit quod rei caput erat, neque certe levius quam alii in temporum comparatione peccat, et in eos tamen qui aliter atque ipse sentiant, conviciorum planstra congerit.

Col. 399. *Alexander*. Apud Scaligerum *Illyrios et Thracas*. Confer Diodorum lib. XVII, et Plutarchum in Alexandro, Arrianum lib. I, etc.

Col. 400. *Romanorum consul Manlius*. Contigit ante sex saltem annos, quem metachronismum et Scaliger notat, et Romanæ historiæ scriptores evincunt. Ad hæc monet Schurzleischius in aliquot mss. *Mallius* legi, pro *Manlius*, quod Græcæ scripturam Μάλλιος, aique interdum Μάλλιος, sapit.

Ibid. *Alexander*. Atque hæc hausit ex Josepho Eusebius, que tamen usque adeo certa non sunt: tacentibus enim hæc aliis plerisque auctoribus, sunt etiam qui aperte contradicant.

Arrianus lib. III, cap. 1, Alexandrum, capta Gaza, recta in Ægyptum contendisse, ac septimo die postquam inde profectus fuerat, venisse Pelusium narrat. De Andromacho, quem Syriæ Cœlæ præfecerat, vide Curtium lib. IV, cap. 5 et 8. Parmensis ms. habet, *Andromachum custode remanente locorum, quem postea, etc.*

Ibid. *Alexander... condit Paratonium*. Plerique alii sexto ejus regni anno conditum Alexandriæ illigant. Vide Solinum, quem Scaliger laudat, cap. 35. Adde Diodorum, Plutarchum, Curtium, Arrianum, Ammianum Marcellinum. Facit cum Eusebio Syncellus, qui inde ad vicissimum secundum Cleopatæ annos trecentos numerat. In Parmensi autem ms. verba isthæc *ab Alexandro, et septimo anno regni ejus, desiderantur*. Reliqua, quod et Scaliger notatum est, videtur Hieronymus ex Eutropii lib. II adjecisse, ubi de Latinis: *Bellum, inquit, contra eos susceperunt est, et ingenti pugna superati sunt, ac de eis perdomitis triumphatum est. Statuæ consulis ob meritam victorie in rostris positæ sunt. Eo anno etiam Alexandria ab Alexandro Macedone condita est.*

Ibid. *Alexander obtinuit Babylonem, etc.* Atque hæc tacet Parmensis ms. *Alexander obtinuit Babylonem, etc.* Otiosum esset expendendis huius Alexandri gestis immorari. Scaliger in ea, que infra est, historia de condita Paratonii, rem poni ait ridiculam, et quam nisi qui geographiam sive chorographiam plane nesciat, probaret, Alexandrum videlicet Hyrcanis et Mardis debellatis, reversum in Hamnone Paratonium condidisse. Debuisset vero ostendere idoneo argumento, cur eo ab Hyrcanis reverti non potuerit: nam et illud, Paratonium atque Alexandriam eodem tempore conditas, nullo auctore pronuntiât. Pro *Mardos*, Palatini, quos laudat Schurzleischius, mss. alique vestiores editi lib. *Mados* legunt: quod librorum mendum esse non dubito. Jam vero que proxime præcedit de Anaximene atque Epicuro periocha, eidem huic loco adigitur etiam in Parmensi et Palatino primo mss. ut vulgatos plerosque taceam. Scaliger eam post quatuor annos ex aliorum codicum fide refert.

Col. 400. *Harpalus*. Reserpsimus in *Atticam*, ipso admonente in curis posterioribus Pontaco, cum antea perperam in *Asiam* legeretur etiam apud Scaligerum, cui tamen ipsa illa emendatio loci subuluit. Quæ subnectuntur de victis Sam

nitus hoc numero probe convenire, ipse demum Scaliger non diffidet. Cætera confer Sionium.

Col. 399. *Alexander moritur*. Superaddendi sunt septem aut octo menses ex aliorum auctorum consensu; nam et obisse Alexandrum olympiad. 114, inquit Josephus contra Appion. 1, πάντες ὁμολογοῦσι. Rectius proinde legi videtur in primo Palat. ms. 33 pro 32, ut et in *Babylone* cum libris plerisque aliis pro *apud Babylonem* Scaligeri. Neque obstat quod Dexippus Synello laudatus vicesimo ætatis suæ anno imperium suscepisse Alexandrum tradit, et quod duodecim annos regnasse, communis opinio sit: Diodorus quippe, Arrianus atque alii menses illos τρεῖς ἀνὸς ἡμέρας regni annis adiungunt. Ad hæc Schurzleischius ait: Malala, e Theophilo chronographo p. 248: Ἀλέξανδρος, inquit, ἔγραψε μὲν ἔτη 14', βασιλεύσει δὲ ἡσπεράς τὰ πάντα, ἔτη 14'. Nicophorus Synello adjectus, p. 399: Ἀλέξανδρος, αὐτὸς καθ' αὐτὸν τὴν τῶν Περσῶν ἀρχὴν, βασιλεύσων ἔτη 14' [sic vetus chronographus, qui sub Severo scripsit, apud H. Canisium tom. II antiq. lect. p. 600, Alexandrum post mortem Darii annis circiter septem imperasse docuit], πρὸ τοῦ καθελάν τὸν Δαρτὸν βασιλεύσας, πρῶτον ἔτη 13', καὶ ἑτελεύτησεν ἐν Βαβυλώνι, ὡς φασὶν, ἔτων 14', ὅς δὲ ἄλλοι, ἔτων 14'. Hæc omnia multo distant intervallo ab Eusebio, quem tamen sequitur Cedrenus, qui, καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τριῶντος, infil. καταριθμοῦσιν τὸν βίον μεταβλάσει, ὅσων καὶ ἄλλα γράμματα, πρὸς μὲν 13', τῆς ἀρχῆς ἀπολύσας, βίσις δὲ τὰ πάντα ἔτη 14' καὶ τριάντα. Annos 12 eum regnasse, plurimi auctores consensunt, Eratosthenes puta apud Clementem Alexand. Strom. 1, Tertullianus contra Judæos, Joseph. antiquit. lib. xii, c. 2, I Macchab. 1, comm. 8, Orosius lib. iii, c. 23, alique, Eusebium secuti. Suidas tamen his verbis aliter sentit: Ἀλέξανδρος, ὁ Φιλίππου καὶ Ὀλυμπιάδος, βασιλεύσας Μακεδόνων ἡκαντῶν η', τελευτήσας δὲ ἔτων 14'. Ex hoc loco possit primi Palatini lectio defendi, a qua nec abluat Arrianus, qui, ἐν τοῖς κατ' Ἀλέξανδρον lib. vii fine, ἔβλε δὲ, αὐτὸς δὲ καὶ τριάντα ἔτη, καὶ τὸ τρίτον μῆρας ἐπέλαθεν ἡμέρας, ἐβασίλευσε δὲ τούτων τοῖς τε ἡμέραις μῆρας, καὶ ἔτη 14'. Qui plures veterum διαφωνίας, de his rebus nosse cupit, addat Stephanum episc. Oriol comment. ad c. 1 lib. I Macchabæorum, et, qui ex illo auctoris Macchabæorum libri loco Alexandrum per 24 annos Macedoniae imperasse contendit, Joannem Harduinum, chronol. v. t. pag. 162. Vide et Samuel. Petittum ad ll. Atticas pag. 237.

Col. 401. *Lydiam et Thraciam, etc.* Notatum ante nos Scaligero ex Diodori lib. xviii, Thraciam quidem Lysimacho, non vero Lydiam, qua Meleagro tradita est, oblige. Historia in veterum scriptis notissima.

Ibid. *Appius Claudius*. Hanc Scaliger periocham proxime superiori præposuit. Non autem difficile satius fuisse tempus, quo Appius Claudius inclaruit, serius assignare, puta ad olymp. 147 initium, cum censor creatus est, quam dignitatem, ut Frontinus lib. I de aqueductibus narrat, multis tergiversationibus extraxit, donec et viam et aqueductum perficeret. Auctor libri de viris illustribus eum tradit toto quinquennio censuram continuasse.

Ibid. *Agathocles*. Debut id ipsum, recte notante Scaligero, gestum conferri in ultimum subsequentis olymp. annum, siquidem a Troje excedit ad annum, qui proxime præcedit Agathoclis tyrannidem, bene supputat Diodorus lib. xix, ἔτη ἑκατόσια ἑξήκοντα ἔτ., ann. 866.

Col. 401. *II Cassander*. Quidquid de metachronismo unius anni hic admissio Scaliger dicat, Eusebio satis bene cum Diodoro convenit, quem videtis lib. xviii.

Col. 402. *Origen*. Græcis litteris habet Scaliger Ὀργην, qui et illud suggillat, *cognomento Ὀργης*, pro cui nomen Ὀργης. Vide Samuel. Petittum ad ll. Atticas p. 312, Schurzleischium quoque, s' libet.

Ibid. *Theodoros*. In Parmensi ms. et primo Palat. hæc de Theodoro hęc desideratur.

Ibid. *Præliantes redigunt*. Legit Scaliger, *præliantes ad extremam servitutum sui redigunt*, quæ incongrua ipsa quoque lectio non est. Videtur autem illud proprie tempus notare Eusebius, quo sub jugum missi Samnites, atque ingenti clade affecti sunt a L. Papirio Cursore, hoc scilicet ipso anno ut Livius, Eutropius, et qui Capitolinos fastos sequuntur, narrat. Scaliger teliæus; Eusebii ita accipiens, ut finem belli contra Samnites notaret, eum de prochronismo quadraginta octo annorum, aut saltem triginta iuxta brevius Eutropii intervallum, reprehendit. Sed neque illa erat Eusebii mens, neque illud vocabulum aliud notat, quam superatos denique a Romanis Samnites post longas et iniquas interduum belli vicissitudines, maxime cum Romanus exercitus a Samnitibus interclusus ad Caudium, servitute premeretur, essetque hæcenus ignominiosa pace victoribus obscurus. Verum aliud in Græco est verbum, quod in mendo cu-

bat, et Scaliger cum non intelligeret, sublata fide prætermisit. Pro eo enim quod Hieronymus interpretatur, *utissime contra se præliantes*, Græcus habet Ἀρξέων. Goarus verit prædomum, in notis admonens, malle se eam vocem utpote superfluum expungi, coniecisse autem alias Scaligerum, reponendum esse Καλαρόων: neutrum ego probarim, sed aut ἀρξέων, quod est, *pugna insuperabilem*, aut δουκέων, aut quid simile, quod propius ad mendosam scripturam litterarum ductibus accedit, notet vero pugnandi animum, ferociamque ejus populi, substitui velim. Cæterum et Σανίτων vitiose Scaliger pro Σανίτων, aut Σανίτων, relinuit.

Col. 403. *Romani Marsos... superant*. Tempus convenit, si (quod est etiam verosimillimum) hi populi designantur, ubi ἀρξέων de Samnitibus triumphum dicitur in fastis Capitolinis. Cæterum in libro de viris illustribus Q. Fab. Maximo Rulliano v et P. Decio Mure iv, qui annus est olympiad. 121 secundus, de Umbris, Marsis, et Tuscis triumphatum scribitur, nulla Samnitum facta mentione quemadmodum et Cicero lib. ii de finibus, et Florus, et Orosius laudatus Scaligero, narrat.

Ibid. *Romani colonias deducunt*. Et sane, ait Scaliger, hoc anno Luceriam deductam scribit Velleius, et paucis annis interjectis alias quam plurimas, de Lysimachia, quæ prius Cardia dicebatur, vide Pausaniam in Atticis cap. 9.

Col. 404. *Ab hoc loco, etc.* Laudatum Norisium denovo recolo. Aliter supputare videtur Eusebius in demonstrat. evang. eodem interprete S. Hieronymo in comment. In Daniel. cap. 9, ubi: *Quo, inquit, tempore Seleucus subjugata Babylone, diadema totius Syriæ et Asiæ, capiti suo imposuit, anno duodecimo mortis Alexandri. In quod tempus supputantur omnes anni a Cyri imperio, ducenti quadraginta octo*. Hæc ratione Seleucidarum æra ab insequentis saltem anni mense tisi initium dueret. Sed neque conspirant inter se primi et secundi libri Macchabæorum auctores; ille enim a nisan, ut diximus, iste a tisi mense inchoat; Ptolemæus a subsequente thothis, qui et Chaldeorum hanc æram vocat. Sed præstat ab Norisio hæc discere.

Col. 403. *Cyprum Ptolemæus invasit*. Biennio ante gestum hoc referunt Diodorus, alique, quorum rationes et Scaligero probantur.

Ibid. *Demetrius Phalereus ad Ptolemæum veniens*. Græca quidem non nominant Ptolemæum, ad quem sane non ad impetrandam democratiam

Atheniensibus, sed multo post ab iisdem per summam injuriam capitis damnatus Demetrius profugit, ut Laertius et Strabo testantur. At non ego ideo Hieronymum de suo nomen illud sufficisse perperam, ex quo falsam interpretationem, tamque alienam ab Eusebii mente eliceret, cum Scaligero pronuntiare ausim. Notat Eusebius gestum illud, quod isthoc nimirum anno configit, cum Demetrius Phalereus ad cognominem Demetrium Antigoni filium (qui validis copiis terram marique instructus, Pireeo capto, Athenas ibat occupatum) missus esset ab Atheniensi populo, exoraturus, quam et impetravit, urbis ἀπονομιαν, siveque incolumitatem. Scripsit proinde etiam Hieronymus ad *Demetrium veniens, pro ad Ptolemæum*, sed sciolus nonnemo, ratus Demetrii nomen vitiose, quod usuenit, replicari, eo expuncto, Ptolemæum subrogavit: ad quem profectus esset quidem Phalereus, sed diu post, atque alia de causa. Egypti mentio, quo dicitur venisse etiam in Græco, verosimiliorem critici ansum reddiderit; quamquam ille non in Egyptum, sed Thebas, uti petebat, cum comitatu dimissus est, ubi et ad mortem usque Cassandri mansit.

Col. 404. *Menedemus*. Discimus ex Laetio lib. iv, sect. 14, jam ante annos viginti duos supremum diem obisse Speusippum, cui successit in schola Xenocrates. E contrario Menedemus serius erat referendus; post annum enim ferme triginta, legationibus ad Ptolemæum, Lysimachum ac Demetrium inclaruit.

Col. 401. *Macchabæorum historia*. Differt hæc Scaliger in subsequentem annum statim a Seleuci mentione et victoriæ Romanorum de Marsis, Umbris, etc. Certe ipse etiam Eusebius, ab anno primo olymp. 117 æram Seleucidarum aspiciatur, quæ ab hujus anni mense nisan initium ducit, et qui auctor primi libri Macchabæorum, nunc inter canonicos scriptores receptus, et Josephus utuntur. Dicitur et Syromacedonum epocha, de qua videtis patriæ mæce decus immortalis, Norisium, dissert. 2, c. 1.

Col. 404. *Seleucus Antiochiam*. Harum urbium historia persequi, quod otiose Scaliger facit, nostrarum partium non est. Illud tamen non dissimulandum, injuria repellendi ab eo Stephanum, quasi factum sibi fieri passus sit, scribens Beræam Syriacè βεραῖν significare. Commoda enim vero etymologia illa est βεραῖν, quod arcem, seu validum munitionumque ædificium sonat. Exempla habes cum alibi, tum II Esdr. 1, Daniel.

vit, Estheri. Deductum inde βασις *verbum in ypsilon* *Palestinae*, ut testatur Hieron. epist. 63, ad Principianam, quo domus ea omni parte conclusa, et in modum edificatae turrium ac manium publicorum appellabatur. Graece *επιπέδιον*.

Ibid. *Seleucus*. Alii ex antiquis *Nicatora*, alii *Nicanora* eum Eusebio vocant; et alterum quidem vocabulum a victoriarum felicitate, alterum a devicto Nicanore, Mediae duce, deducunt. Imposuit Scaligero Appiani locus corruptus, ubi Seleuci imperium ab Alexandri morte orditur, eique regni annos 42 tribuit. Enimvero ibi, Syriacum pag. 208, quod et ante nos docti viri monuerunt, pro *δωο και τεσσαράκοντα*, legendum omnino est *καὶ τεσσαράκοντα*. Dexippus quoque testis est, solos triginta duos annos Seleucum regnasse. Syncellus tamen in Graecis legit *λγ'*, *triginta tres*, quod et leve discrimen est.

Col. 404. *Seleucus*. Pontacus *Babyloniam*, quod regionis nomen est, in curis posterioribus rescribi jussit: Scaliger *Babylonem*, quod proprie civitatem sonat, retinuit; miraturque adeo in notis, quod alii veteres scribant, potitum Seleucum Babylone anno 13 ab excessu Alexandri, unde sumitur initium epochae Seleucidarum a numero Eusebiano 1705, non, ut hic est, 1715.

Col. 406. *Demetrius*. Putat Scaliger, aut Syncelli negligentia, aut ejus, qui eum descripsit, postrema haec verba, quam *Perdica construxerat*, de Graecis excidisse. Legit verbo ipse *construxerat*, ut et *Samaritarum*, pro *Samaritanorum*. Historiam porro ipsam quod spectat, nemo est praeter Eusebium, qui tradat, Samaritanorum urbem tunc temporis a Demetrio vastatam. Cujus ut velimus auctoritati acquiescere, cum Demetrii res toto hocce anno et subsequenti bellis gerendis in Graecia detinerent, possumus Eusebium nostrum sic interpretari, ut per suorum quempiam vastatam ab eo tunc Samaritanorum urbem dixerit.

Ibid. *Legati Alexandrini*. Atque id probe notatum Scaligero. Hieronymum haec ex Eutropii lib. II descripsisse: *Legati Alexandrini a Ptolemao missi Romam venerunt, et a Romanis amicitiam, quam petiverunt, obtinuerunt*. Hieronymo autem imposuisse ait nominis similitudinem; neque enim Ptolemaeus Lagi hic erat, sed Philadelphus, qui primis regum Aegypti per legatos amicitiam populi Romani et petiit, et impetravit. Est adeo, ut in rege hallucinatio, ita et in serie temporum prochronismus: atque is quidem quique solidarum olymp. non tredecim modo annorum, ut Scaliger sentit, siquidem C... Fabricio, sive

Fabio, Luscino, aut Licino, et C. Claudio Canina cons. gestum hoc est. Vide Val. Max. lib. IV c. 3, Livii epist. lib. XIV.

Col. 405. *Memander comicus*. In Scaligerana editione praecedenti proxime anno ascribitur, quo scilicet proprius absit ab anno tricesimo secundo Ptolemæi, quo dicitur Menander obiisse in veteri inscriptione, quam Gruterus quoque refert. Mihi placuisse e contrario in sequentem proxime differri. Vide Fabricium bibl. Graec. lib. II, c. 22.

Ibid. *Romani Gallos... superant*. Triumphum notat M. Curi Dentati de Lucanis, Tyrrenhis, et Sabinis, apud veteres scriptores Florum, Orosium, Frontinum, Velleium, atque alios; longe notissimum laudabo Florum: *Populus Romanus, a Latinis laessitus, agressus est gentem Sabino-rum, qui immemores facta sub T. Tatulo affinitatis, quodam contagio belli se Latinis adjuverant. Sed Curio Dentato consule, omnem eum tractum, qui Nar ambit, fontesque Velini, Hadriatico tenuis mari, igne ferroque vastavit. Quae victoria tantum ogorrum redactum in potestatem, ut in utro plus esset, non ipse quidem posset aestimare, qui vicerat*.

Col. 405. II. *Ptolemaeus Philadelphus*. Huic solos *εβονησατς*, *viginti septem*, regni annos Clemens attribuit, nisi in numericis notis error est. Lucianus eum cum patre adhuc superstitie biennium regnasse annotavit.

Ibid. *Ptolemaeus Ceraunus*. Conferenda cum primis sunt quae de hoc rege, qui *fulmen* cognominatus est, refert Photius ex Memnone historico cap. 13, Justinus quoque lib. XXV, cap. 3. Qui ei successerunt, Meleager et Antipater, paucis diebus regnum tenuisse, Dexippus quoque testis est. Sosthenes, qui, referente Justino, cum Macedonia a Gallorum populatione defendisset, *nullis nobilibus regnum Macedoniae affectantibus, ignobilis ipse praepositus est: cum rex ab exercitu appellaretur, ipse non in regis, sed ducis nomen jurare milites compulsi*. Exstat tamen inscriptio regis nomine nummus argenteus ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΣΩΣΘΕΝΟΥ, Goltzio et Nonnio testibus. Secundo regni anno in proelio cum Gallis occubuit.

Col. 408. *Serapis*. Accitum Serapidis simulacrum e Ponto per Ptolemeum Philadelphum, ut Clemens in proreptico, vel per Soterem, ut alii, narrat laudatus etiam Scaligero Tacitus paulo ante fin. histor. lib. IV, qui conferendus adeo est cum Pausania in Atticis, Plutarcho de Iside et Osiride, et in fine libri de solertia animalium, Eustathio in Dionysii *επιπέδιον*, et si

qui alii sunt, qui gestum istud memoriae prodiderint. Vere enim Origenes lib. V contra Celsum, de *Serapide longam parumque constantem historiam esse*, pronuntiavit. Vide Spencerum in hunc locum. Schurzleischius notat in primo Palatino ms. ut et Sighardi editione haberi, *Serapidis simulacrum Alexandriam venit*.

Col. 405. *Condita a Romanis Ariminum et Beneventum*. Actum id multo post, sive anno primo olympiadas 128, docere videtur Velleius Patercul. lib. I, cap. 14, his verbis: *Sompronto Sopho, et Appio Caci filio cons. Ariminum, et Beneventum coloni missi, etc.* Id ipsum Eutropius narrat, quod et Scaligero notatum est.

Ibid. *Demetrius semetipsum Seleuco tradit*. Huc, ipso jubente Pontaco in curis posterioribus, periocham istam transtulimus, quae in editis antea libris male ante tres annos recensebatur.

Col. 406. *Sostratus*. Tempus convenit, indicatque Suidas in *φάρος*, exstructam hanc turrim, quo tempore Pyrrhus regnare in Epiro cepit. Vide Strabonem lib. XVII, Plinium lib. XXXVI, et Eustathium in Dionys. perieg. V, 112.

Ibid. *Romani Crotonem capiunt*. Ex Zonarae annal. II, quem laudat Scaliger, itemque Frontini libro II liquet Crotonem oppidum captum aliquanto post, sive anno quarto olympiadas 123, a P. Cornelio Rufino II consule.

Col. 408. *Antigonus Gonatas*. Cum duplעי scribit minus recte alii. Pontacus *Gonates*. In nummis ΓΟΝΑΤΟΥ legitur. Cognominatus ita est, Dexippo teste, *διὰ τὴν Γόνος τῆς Θεσσαλίας προσημίαν*. Ceterum non statim a Sosthenis morte, sed post duos interregni annos Macedonum imperio potitum eum esse, tradit Syncellus loco laudato. Idem et Porphyrius innuit, afirmanz regni annos ad primum usque olympiadas 133 Antigonum protraxisse, qui juxta Eusebii rationes triennio ante e vivis excesserat. Vide quae infra dicimus ad Demetrium.

Col. 407. *Ptolemaeus Philadelphus, etc.* Graeca ipsam Oniam, fratrem Eleazari, nominant: quae tamen alicubi interpolata ipsi etiam Scaligero visa sunt. Quod spectat Scripturarum interpretationem, totus in eo est Scaliger, ut Aristotelem narrationem fabulis accensendam persuadeat: id quod nemo hodie non sentit, demonstratumque est privato opere ac stylo a doctissimis viris Hodyo, Van Dalleo, atque aliis plurimis. Pergit vero ille accusare Eusebium, quod ex conjectura hoc gestum contulerit in Ptolemæi

initium, cum verosimile non sit, eum regni sui initibus ab bibliothecam potius insituendam, et libros Hebraeorum convertendos, quam ad res ipsius regni animam applicasse. Quinimo illud perquam erudite videtur excogitatum Eusebio, si voluit id gestum conferri intra biennium illud, quo diximus ex Luciani testimonio, patre adhuc superstitie, Philadelphum regnasse. Ex eo enim conciliari potest aliorum ex antiquis sententia, puta Irenæi lib. III, cap. 23, et Clementis Strom. I, qui Ptolemæi Soteris, sive Lagidae, patris Philadelphi, jussu sacri codicis versione peractam referunt. Si enim advertebat tunc temporis pater, potuit ejus non immerito auspiciis ascribi. Quanquam, ut nihil dissimulem, placet magis ad octavam Philadelphi annum opus illud referri, quod ut ab Aristotele rationibus (neque enim omnia ejus commenta sunt) non longe dissentit: ita cum Epiphania libro de ponderib. et mensur. cap. 13 probe convenit. Ac licet id certis argumentis constanti nequest, longius tamen a veri specie absunt Africanus, quem Scaliger laudat, et Syncellus, qui ad postrema usque Philadelphi tempora versionem eam retrahunt.

Ibid. *Una virginum Romanarum percussit*. Haec *Scythia* putatur, cujus, annotante Scaligero, meminit epitome Liviana lib. XIV.

Ibid. *Milo Tarentum tradit*. Triennio serius, quod et notatum est Scaligero, gestum hoc referunt auctores boni, Frontinus libro III stratag. cap. 4, Orosius libro IV, cap. 3, epitome Liviana libro XIV, Zonaras et recentiores plerique omnes chronologi.

Ibid. *Romani Calabriam... tenuerunt*. Non videtur ante annum primum olympiadas 129 Messana in Romanorum ditionem venisse, capta ab Ap. Claudio Caudice, si Frontino, Eutropio atque aliis fidem adjungimus. Capitolini enim scriptores et Macrobius saturnal. in sequentem adhuc annum id differunt, traduntque captam Messanam a Valerio Maximo, qui ex ea victoria Messale cognomentum accepit. Calabriam quod spectat, tabulae Capitolinae de Messapibus primum triumphasse scribunt Num. Fabium pictorem cum collega D. Junio Pera; qui consules annum signant olympiad. 128 tertium. Videtur adeo recte Scaliger utrumque prochronisum, alterum annorum 11, alterum 9 notasse, et quod gesta diversorum temporum confundantur, reprehendere; quanquam satis auctorem nostrum excusat, quod pridem pro-

ferus est, hæc per tempora abs se digeri, non per annos.

Col. 407. *Argenteus nummus*. Plinius lib. xxxii, cap. 3: *Populus*, inquit, *Romanus nequidem argento signato ante Iyrrham regem devictum usus est*. Et paulo post: *Argentum signatum est anno Urbis quingentesimo octogesimo quinto, Q. Fabio consule, quinque annis ante primum bellum Punicum*. Tempus utenque convenit, siquidem tertium olympiadi 427 annum hæc notent ex varia de palilibus Urbis epocha apud auctores.

Col. 408. *Romani colonias deduxerunt*. Recole quæ paulo superius notata sunt de Arimini et Beneventi urbium conditu, qui in hunc proprie numerum cadit. Reliquum perioche, multoque *urbes in Sicilia eis junctæ*, Scaliger excidisse ait in Græcis culpa Syncelli, suppletque ita, $\alpha\lambda\iota\ \tau\omicron\upsilon\ \pi\acute{\alpha}\lambda\alpha\iota\alpha\ \alpha\upsilon\tau\omicron\iota\varsigma\ \pi\alpha\upsilon\sigma\tau\epsilon\lambda\epsilon\upsilon\sigma\alpha\upsilon$.

Col. 407. *Romæ Virgo Vestalis*. Dicitur hæc *Caparronia Orosio*, quod est ante nos Scaligero notatum.

Col. 408. *Zeno... moritur*. Postremum verbum *cognoscitur* Scaliger tacet. De hoc Zenone, ut et Polemone philosophis Palatini mss. teste Schurzleischio, superius ad num. 1732 mentionem ingerunt: *Zeno Stoicus philosophus agnoscitur, et Polemon philosophus agnoscebatur*. Cæterum quod ponit Eusebius Zenonis obitum anno primo hujus olympiadi 129, dissentit a Laertio: qui lib. vii, sect. 6, de Perseo loquens, eum ait floruisse olympiade 130, $\eta\delta\eta\ \gamma\acute{\epsilon}\rho\alpha\tau\omicron\varsigma\ \text{Ζήνωνος, Zenone jam sene}$. Sed fortasse ibi est in numeris notis mendum.

Ibid. *Romani colonias, etc.* Contendit Scaliger, quod et Zonare testimonio probat, hallucinationem hanc esse Eusebii in nomine urbis, siquidem Agrigentum, non Syracusas ceperunt hoc anno Romani. At vero Syracusas recte suo sensu Eusebius nominavit, tantumque benignius accipit atque exponi operæ pretium est. Nam licet Syracusæ tunc captæ revera non fuerint, ablatumque Hieroni imperium, transcriptum tamen pace est his conditionibus, quas qui imponerent, viatores urbis videri potuissent. Atque optionem quidem rex ultro accepit, referente Polybio lib. i, cap. 16, ut primum sine pretio captivos e Romano exercitu omnes qui apud se essent, restitueret, deinde centum argenti talenta Romanis penderet. Ob hæc sane causam non Eusebius modo, sed et alii ante illum scriptores, captas fuisse a Romanis Syracusas prodiderunt. Ex his est vetus auctor Philinus, licet

eo nomine a Polybio reprehensus. Vide infra ad num. 4803.

Col. 408. *Nicomedes*. Recole quæ superius ad num. 1305 hæc de urbe dicta sunt.

Col. 409. *Romani Carthaginienses, etc.* Nihil dubium in priore gesto quin tempus conveniat, parta scilicet a Duillio eos. celeberrima de Pœnis victoria. Alterum vero quod dicitur de centum Libyæ urbibus captis, serius æquidem videtur cum Scaligero referendum ad triumphum navalem L. Manlii Vulsonis centesimæ tricesimæ primæ olympiadi initio. Innuere id videtur laudatus eidem Scaligero Orosius lib. iv, cap. 8: *Consules*, inquit, *in Africam jussi transferre bellum, cum trecentis triginta navibus Siciliam petierunt: quibus Amilcar Panorum imperator, et Hanno classi præfectus occurrit. Conserto navali prælio, Carthaginienses in fugam versi sexaginta quatuor naves perdidērunt. Victores consules in Africam transvecti sunt, primamque omnium Clupean urbem in dedicationem receperunt: inde Carthaginem petentes, trecenta aut eo amplius castella populati sunt*. Infert itaque Scaliger, duo diversa gesta fuisse ab Eusebio confusa, peccatumque in altero solida olympiade. Monuit vero noster pridem hæc per tempora digeri, non per annos.

Col. 409. *III. Ptolemæus Evergetes*. Sunt e recentioribus chronologis, qui solos viginti quatuor regni annos Evergetæ tribuunt: verum ipse suorum ann. quibus regnum obtinuit, fidejussor rex est in monumento Adulitano in fine, ubi vicesimum usque septimum notat. Puta eum, ut cum Eusebio conveniat, hoc ipso ineunte anno occubuisse. Cæterum ne pretereas, quæ ipso rege, ut et Gallinico, qui eodem anno Syriæ regnum inivit, doctissime disputata sunt abs Hieronymo comment. in c. Danielis undecimum. Porro idem in prologo lib. xxx Trogi, post Justinum edito, etiam *Utraspone* dicitur, pro quo alii legi debere *Epiphaniem*: alii post Freinshemium et Longuerueum nihil dubitant *Tryphone* reponere, faventibus etiam mss. ut hoc quoque cognomen Ptolemæus iste donatus sit.

Ibid. *Judaeorum pontificatum Manasses accipit*. Quod in Græco est $\beta\iota\omicron\varsigma$, præstabat transferri *patruus*, uti Scaliger animadvertit: tamen si promisce pro patris fratre sumitur apud auctores bonos.

Ibid. *Carthaginienses, etc.* Imo, quod ante nos probe etiam Scaligero notatum est, P. Claudio Pulchro eos. qui et a Romanis, quod se impru-

denter gessisset, magistratu abdicare coactus est, summaque ignominia affectus. Contigit hoc Romanorum infartium anno hujusce olymp. quarto, quod narrat Polybius lib. i cap. 51, Cicero lib. ii de natur. deor.; Livius lib. xix; Valerius Maximus, alique. E contrario Metellus, qui ante duos annos consul fuit, sive ejusdem olymp. secundo, ingentem de Pœnis victoriam reportavit, quod idem Polybius, Eutropius lib. ii, c. 13, Orosius lib. iv, c. 19, alique confirmant. Sidonius, carm. ii, vers. 372:

Nec in, cui curram Curii superare, Metelle,
Contigit, ostentans nobis elephanta frequentem.

Alios auctores nunc deperditos videtur secutus Eusebius. Vid. Neuport. hist. Rom. t. I, lib. iii, pag. 241 et seq. ubi et *sexaginta* naves, non 90 captas in Eusebio legit.

Col. 410. *Partiis a Macedonum, etc.* Defectionis Parthorum incerta apud auctores initia sunt. Notatum vero jam doctis viris contra Scaligerum, male a consulari L. Manlii Vulsonis et C. Attilii Reguli ab Justino repeti. Convenit magis, ait cl. Wesselingius, quod tradit Arrianius apud Photium cod. 88 de Pherecle, quem Antiochus Divus Parthiæ præfecerat, et insurgentibus in eum Arsace et Tiridate fratribus. Atque hæc prima regni exordia fuerunt, tennia quidem, sed que paulatim adeo aucta fuere, ut Seleucum Callinicum justa acie superare potuerit. Hæc causa quoque fuit, quamobrem multi ab ea victoria regni Parthi initia repetiverint. Lege quæ Valesius commentatus est, ad Ammiani Marcellini lib. xviii, 6. Arsacidarum historiam ex nummis non ita pridem Vaillantius illustravit.

Col. 409. *Judaeorum pontifex Onias*. Ex Josepho Eusebius, cujus postrema verba fuisse inutili ambitu Latine reddita abs Hieronymo, Scaliger cavillatur, cum quibus usus Eusebius sit, plane lateat. Fallitur præterea cum in lemmate illius capitæ 4 Josephi, Ptolemæum Ἰερεμῆς esse, non Ἰερεμῆς pronuntiat. Tametsi neque hunc revera, sed proprie Ptolemæum Philopatora notant que in textu habentur de Josepho isto, Tobie filio. Mortuus enimvero dicitur, cum jam τριάκοντα ; per viginti duos annos fuisset: recteque ibi notata mors ejus, circa initia Seleuci Soteris, qui decimo septimo Ptolemæi Epiphaniæ anno regnare cepit. Subdne igitur viginti duos annos illos, et Philopatora, non Evergetem adiasse Josephum cognosces.

Col. 409. *Censu Romæ... clix millio*. Par credere est, quod et Scaliger post Sigonium notat, agitatam censum lustro 39, A. Manlio Torquato Attico ii et Q. Lutatio Catone coss. qui annus est hujusce olymp. quartus.

Col. 409. *II. Demetrius*. Huc refer quæ superius de annis Antigoni observamus; ut enim ille serius regnum arripuisse dicitur Syncello, serius quoque vitam finisse, Porphyrio: ita iste successor ejus et filius Demetrius postponendus ad eorum rationes videretur.

Ibid. *XIII. Antigonus*. Nimirum qui cognominatus est *Doson*, de quo vide etymologum in Δόσαν . Hunc vocat Dexippus $\text{Ἀντίγονος τῶν Δημετρίων}$, indicans eum Demetrio Demetrii Poliorceletæ filio esse natum, ut notatum est doctis viris; habuisse enim Demetrium Poliorcelem eo nomine filium, constat ex Plutarcho in Demetrio. Fuerit hic porro decessoris Demetrii filio Philippo patruelis, quod idem Plutarchus in vita Pauli Emilius significat. Cætera confer Pausaniam in Achaicis cap. 7, Justinum lib. xxvii, cap. 3, etc.

Ibid. *Quintus Ennius*. Sunt quibus rescribendum hic videtur *Salenti* cuius civitatis Rudias memorant. Nam Rudias Ennii patriam esse, Cicero, Pomponius Mela, Ansonius, atque alii uno ore affirmant. Tempus juxta Varronis Palilia congruit. Vid. A. Gellium lib. xvii, c. 21. Hæc autem, non dubitandum, quin Hieronymus addiderit de suo.

Ibid. *Judaeorum, etc.* Prænotavit Scaliger admissos hic esse ab Eusebio duos errores, alterum quod hunc Simonem putarit esse eum, qui Justus cognominatus est: alterum quod Iesum Siracidem sub eo, propterea quod ejus meminere, scripsisse panareton suam velit. Simon autem ille, cujus meminit Siracides cap. 50, sit nepos Jaddue illius, qui occurrit Alexandro Magno, et quidem hunc multis annis antecesserit. Tu vides Drusium in notis ad eum locum Ecclesiasticæ. cap. I. Male in textu scriptum erat *Panareton*: male itidem alii in Græco παραίετον legunt.

Col. 400. *Quadragesima ferme millia, etc.* Contigit triennio serius, sive anno hujusce olympiadi quarto, quod neao ignorat. Vide Polybium lib. ii, cap. 26. Recte autem Scaliger monet, hos paucorum annorum prochronismos Eusebio aut Hieronymo ascribendos non esse, sed fastorum consularium conditoribus.

Ibid. *Seleucus Ceraunus*. Ipso scilicet tertio anno regni per dolum occisus est. Præstat id

abs Hieronymo in cap. xi Danielis ediscere: *Post pugnam, inquit, et mortem Seleuci Callinici, duo filii ejus, Seleucus cognomento Ceranus, et Antiochus, qui appellatus est Magnus, provocati spe victoriae, et ultione parentis, exercitu congregato, arma corripunt; cumque Seleucus major tertio anno imperii esset occisus in Phrygia per dolum Nicanoris et Apaturii, exercitus, qui erat in Syria, Antiochum fratrem ejus de Babylone vocavit ad regnum.* Hinc Appianus in Syriacis explicandus est, ubi ait, sublatum fuisse Seleucum veneno, post exactum regni annum alterum: *Antiochum vero cognomine Magni regnasse annos triginta septem.*

Col. 411. IV. *Ptolemæus Philopator.* Dicitur hic Straboni lib. xvii, Φοιδάτωρ ὁ τῆς Ἀγathocleas, famosæ nempe illius Agathocleæ meretricis amator, non υἱός, filius, ut habet auctor Scaligeranus excerptor. pag. 376. Nec est qui ignoret, Philopatori matrem fuisse Berenioem: eo autem usque valuisse apud regem Agathocleam amicam suis artibus atque illecebris, ut ipsa regni negotiis procuraret, ex eaque rex cognomentum acciperet. Vide Justinum lib. xxx, cap. 1, et Polybium lib. iv, qui et notat successisse eum patri Evergetæ olympiade 139. Adito et Scaligerum, si lubet.

Ibid. XIV. *Philippus.* Facit ferme cum Eusebio Porphyrius, qui Philippum et hac demum olympiade 140 paternum solum, tutore Antigono defuncto, consecundisse, et illud per annos 42 tenuisse affirmant. Alii autem cum veteres, tum recentiores in diversa abeunt. Et sunt qui ex Polybii testimonio lib. ii, 71 defunctum ponunt Antigonom quadriennio ante, sive undecimo tutelæ suæ anno, statimque ei successisse Philippum, quem et annos regnasse quadraginta quatuor, biennio scilicet supra Eusebii rationes, ex Justino in fine libri xxxvii cap. 4 continentur.

Ibid. *Caria et Rhodus.* Hic nimirum, quo loco consentit Scaliger, recte tempus assignatum, haud recte assignatum videtur. Adeo non immerito Simsonius ab hac opinione recessit, casumque illum ante annos sex, sive in olympiadi 137 ultimum contulit. Argumenta subjungit cl. Wesselingius in notis hæc sane probabilia. Non enim, inquit, tum (sive isto quo Eusebius anno casum refert) Seleucus Callinicus, qui ob hunc motum Rhodiis multa condonavit, supererat. Quod si idem Seleucus hoc tempore captivus fuerit apud Arsacem, ut Posidonius multis indicare videtur, citius Colossi casus

contigisse debuit. Nec multo tamen: vetabit enim Antigonus, cujus liberalitatem quoque prædicat Polybius. Mansit vero Colossus eo situ per plura sæcula, neque erectus unquam denno est. Non ergo audiendus est Leo Allatus, quando ad Philonem Byzantinum ex chronico Alexandrino et Syncello ostendere conatur, Vespasiani tempore eum esse instauratum. Si Plinium lib. xxxiv nat. hist. 7 inspexisset, falsum fuisse utrumque scriptorem, facile animadvertisset. Confuderunt Colossus in sacra via Romæ a Zenodoro jussu Neronis erectum, et Rhodium. Illi Vespasianus, Neronis detracto capite, solis imposuit. Atque hinc error.

Col. 412. *Ea quæ, in tertio, etc.* Injuria Scaliger Hieronymo culpæ vertit, quod Græca libere sit interpretatus perinde atque ipse sciret, vere Eusebiana esse, quæ laudamus, cum de suo manifeste subjuxerit Syncellus, οὐκ οὐδ' ὅπως ἀντιστρέφω τὰς: quod nempe quæ tertio Macchabeorum libro historia continetur, propriorum librorum, primi, et secundi, historiis tempore præcedit.

Col. 411. *Victi Judæi.* Rescribendum 40 pro 60 ex Græco Scaliger notat, maxime ob faciliem scribarum lapsum in permutando litterarum situ. Idem multa de Eusebii hallucinatione in hac referenda historia huc congerit. Nam neque, inquit, Judæi congressi prælio sunt cum Eupatore, neque Judæi Hierosolymite, aut Palestini, sed Judæi Ægyptienses elephantis obijcendi erant. Quippe illud innui sentit, quod scribit auctor libri tertii Macchabeorum cap. ii jussisse Ptolemæum plerosque Indæos in pietate perseverantes, undique conquistos, et Alexandriam pertractos, quingentis elephantis vino inebriatis efferatisque proterendis objici. Verum nec id sibi voluisse, nec prodigiosæ illi narrationi fidem adhibuisse Eusebius videtur: nam si adhibuit, non in aliud tempus facile contulisset, quam quod ab Josepho lib. ii contra Apionem sect. 5 notatum est, sub Physcone scilicet, non Philopatore Ptolemæo. Malim itaque putare cum Wesselingio, aliud Judæorum infortunium hic dici: illud enimvero, quo eam gentem pessime habuit rex Philopator, cum bellum civile Ægyptiis suis intulit, quorum Judæi erant pars magna: gessitque inaudita crudelitate ac sævitia, ut ex Polybio in excerptis Valesii pag. 63 intelligere est.

Col. 413. *Ptolemæus Epiphanes.* Serius hunc recensent, qui solidos septemdecim annos dant

Philopatori, e quibus tamen magni nominis auctores sunt, canon astronomicus, Porphyrius in excerptis Scaligeri p. 223, et Syncellus. De ipso autem Epiphane non prætereunda quæ habet Hieronymus comment. in Daniel. cap. xi, atque illa cumprimis: *Antiochus Magnus. . . Ptolemæo Philopatore mortuo, adversus filium ejus, qui tunc quatuor annorum erat, et vocabatur Ptolemæus Epiphanes, rupto fœdere, movit exercitum, etc.* Justinus in epitom. cap. 2 quinquennem tunc fuisse eum dicit. Regni ejus annos solos viginti duos alii supputant, et ut summum viginti tres. Videtis Petavium lib. x de doctrina tempor. cap. 46; vide et nos infra ad Philometora.

Col. 412. *Eratosthenes philosophus.* Tacet Scaliger, lectore nec admonito, adjunctum philosophus, quod est tamen in libris nostris omnibus, et Palatinis mss. Nec plane falsum est, inquit Schurzfleischius, dicitur enim et Suidæ ἀθηναῖος φιλόσοφος Ἀριστῶνος Χίου, καὶ γράφει διὰ τὴν Ἰσσοῦ. Sed et Ἡρότα τὸν φιλοσοφῶντων, vel, ut Marcianns Heraclæota peripl. p. 98 habet: Ἡρότα τὸς Μουσίῳ dietus est. E Suetonio constat eundem aliquando grammatici quoque, vel philologi nomine venisse.

Col. 411. *Romani, Marcello consule, Syracusas capiunt.* Cur dicat Marcello consule captas Syracusas, dies ex Plutarcho in ejusdem Marcelli vita, itemque Livio lib. xxv, cap. 24 et 31, et Silio Italico lib. xiv; neque enim dubium est, quidquid Scaliger videatur, quin ab ipso Marcello captas sint; tametsi id factum primo subsequentis olympiadis anno, minime diffiteamur. Sed ea est varia fastorum recensendorum ratio, non Eusebii culpa.

Col. 412. *Romani Capuam subjungunt.* In aliis libris subjungunt. Caput autem et Sicilia potius sunt Romani subsequenti anno. Sed potest Eusebius, ipso assentiente Scaliger, excusari ex Pallibus Varronis.

Ibid. *Ea quæ in tertio, etc.* Wesselingius ait: Subvereri dudum cœpi, ut suo hæc loco ab Eusebio sint posita, et recte a Josepho narrata. Constat enim ex Polybio, in Parthia hoc tempore bellis Antiochum fuisse occupatum, eundemque, mortuo Philopatore, cum Philippo Macedone conspirasse in Ptolemæum Epiphane, vide lib. xv, 10, nec positum Palestina, nisi Epiphane regnante. Hieronymus in Daniel. xi. Videtur quidem Appianus princip. Syriac. Josepho atque Eusebio favere: *Elatius Antiochus,*

Magnus, inquit, tum successibus, tum cognomine, Colesyriam, partemque Ciliciæ Ptolemæo Philopatori, Ægypti regi, etiam tum puero, violenter abstulit. In Græco est: *Πτολεμαῖος τοῦ Φιλοπάτορος, Πτολεμαῖο Φιλοπάτορος ἴλιου:* ut adeo Appianus quoque contra Josephum et Eusebium nitatur. Sed viderint me peritiores.

Ibid. *Levinius consul, etc.* Intelligere est ex Polybio lib. x, cap. 38, et Livio lib. xxvi, cap. 24, initam amicitiam secundo vel tertio præcedentis proxime olympiadis anno, quo tempore Ætoli in societatem populi Romani venerunt, additumque est in fœderis conditionibus, ut si vellet, Asia rex Attalus alicuique nonnulli eodem jure amicitie gauderet.

Ibid. *Judeorum pontifex, etc.* Imposuit Eusebio Josephus antiquit. lib. xii, cap. 5, qui epistolam illam Aræi ad Oniam, ejus exemplum extat I Macchabeorum. cap. xii, ad Oniam hunc tertium putavit, quæ ad primum scripta est, et ante annos quidem ferme centum sexaginta. Cavet pridem errorem hunc Scaliger, quem omnino videtis in canonib. isagogie. pag. 322.

Col. 413. *Plautus. . . Romæ moritur.* Penes Scaligerum ad molas manuaris pistorem se locaverat: *ibi quoties, etc.* tum scribere fabulas solitus et vendere. Pontacus cum pridem legisset vendere sollicitus, consecraverat, rescribendum monuit secundis curis solitus, minus sane bene: nobis sollicitus placuit. Vide, si lubet, Pignorium de servis.

Col. 414. *Justa Theram, etc.* Consentit quoad tempus, ipso demum non diffitente Scaligero, Justinus lib. xxx cap. 4, init. *Eodem anno* (quo pax inita cum Philippo est) *inter insulas Theram et Therastiam medio utriusque ripæ et maris spatio terre motus fuit. In quo cum admiratione navigantium repente ex profundo cum calidis aquis insula emersit.* Vide loci hujus interpretes. In Parmensi ms. *Justa Hieram* legitur.

Col. 414. *Antiochus.* In Scaligeri edit. *Scopam superavit.* Historiam quod spectat, lege Polybium in excerptis Valesii pag. 77, nec prætereas Hieronymum in cap. ix Danielis, eam fusius ex Porphyrio edisserentem: ut enim verba ipsa laudemus, loci prolixitas non sinit.

Ibid. *Romani Græcos liberos esse jusserunt.* Recitat senatusconsultum Polyb. excerpt. legat. 9: *Ut ceteri omnes Græci, et qui in Asia degunt, et qui in Europa, liberi sint, suisque legibus utantur, etc.* Convenit probe etiam tempus. Vide Livium lib. xxxiii, cap. 32, et Plutarchum in vita Flamini.

Col. 413. *Antiochus in amicitiam*. Huc refer Josephus antiquit. lib. xii cap. 3, quod et Scaliger monet.

Ibid. *Post praelium*, etc. Meminisse oportet hæc per tempora digeri, non per annos: a praelio enim in Thermopylis ad fœdus cum Romanis ab Antiocho initium, duorum ferme annorum spatium, varique casus intercesserunt, quos et Livius et Polybius legat. excerpt. narrant. Falsum vero est, quod ait Scaliger, Hieronymum in comment. in Daniel cap. xi asserere L. Scipionem cognomine Nasicam eum fuisse, qui Antiochum devicerit. Consulat lector candidus locum, ut de re ipsa diducet. Alterum, in quo ait hallucinatum s. doctorem, quod scribit hunc Antiochum deletum cum omni exercitu suo adversus Elymaeos pugnantes, ratum habent pari consensu veteres. Justinus lib. xxxii, cap. 2: *Rex Antiochus* (Magnus utique cognomento) *cum gravi tributo pacis a Romanis premeretur, et victus oneratusque esset... adhibito exercitu, nocte templum Didymæi (leg. Elymæi) Jovis aggreditur. Quæ re prodita, concursu insularum cum omni militia interficitur*. Et Strabo lib. xvi de Elymeis: *Antiochum quidem Magnam, cum Bely templum spoliare conaretur, finitimi barbari, absque aliorum ope adorti, interemerunt*. Quin adeo ipse errat toto cœlo Scaliger, qui id contigisse ait Epiphani Antiocho, non isti, cui Magna cognomen fuit.

Col. 414. *Antiochus, Scopa superato*, etc. Revocavimus hanc, ut et præcedentem periocham cum Scaligero ante duos annos, sive ad hujusce olympiadis secundum, cum in aliis libris, etiam Pontaci, quartum obtineret. Re etiam vera annus erat Ptolemæi Epiphani duodecim aut decimus tertius, quo Cleopatram Antiochi filiam in matrimonium sibi junxit. Hieron. in Daniel. cap. xi: *Antiochus... filiam suam Cleopatram per Eulem Rhodium septimo anno regni adolescentis, despondit Ptolemæo; et decimo tertio anno tradidit, data ei dotis nomine omni Cœlesyria et Judæa*, etc. Vide et Josephum antiquit. lib. xii cap. 3, et Appianum in Syriacis p. 143.

Col. 413. *Secundus liber Macchabæorum*. His, que otiose Scaliger ad hunc locum de Macchabæicæ historiæ titulo disserit, opponere qua habet Huetius demonst. evang. propositione iv, de libris Macchabæorum. Lemma erat illud prioris libri שבטו רובניא, *sceptrum rebellium Dei*: quod ut aliter legi et exponi possit, non erat sane cur tantopere Scaliger miraretur, Hebraico titulo do-

natum Græcum librum, nec cur Origeni, qui illum indicavit, fucum fecisse Judeos, usque adeo asseveranter affirmaret. Tacere et injuria accusari ab eo Hieronymum, quod in tria verba contraxerit quæ plura in Græcis sunt. Quis enim Scaligerum ea docuit Eusebii esse quæ Synecelus exaggerat?

Col. 414. *Titus Livius*. In Parmensi ms. ut et vetustioribus editis libris, et apud Scaligerum Titus hic prænominatus est perperam pro Lucius: neque porro recte Marcus rescribi, Scaliger jubet. Græcus homo ille primum *Andronicus*, postea ab hero M. Livio Sannatore, *Livius Andronicus* est appellatus. At non recte, quo inclaruit, tempus notatum Eusebio est: si quidem ab eo erat repetendum, quo *primum tragædiæ et comædiæ*, ut ait Cassiodorus, a *Lucio Livio ad scenam date*: ante annos scilicet ferme quinquaginta. Nam et Cicero Tuscul. quest. lib. 1, cap. 1: *Annis*, inquit, *ferme xxv post Romanam conditam, Livius fabulam dedit C. Claudio Cæci filio, M. Tulliano cons. anno ante natum Ennium*. Paria habet in Bruto cap. 18, et A. Gellius lib. xvii, cap. 21.

Col. 414. *Cum ab Antiocho*, etc. Notatum Cornelio Nepoti, inter scriptores non convenire, quibus consulibus *Amibal* interierit, aliis nempe in secundum, aliis tertium, aliis quarum hujusce olympiadis conferentibus. Vide Appianum in Syriacis pag. 130.

Col. 414. *Simon præpositus templi Hierosolymorum*. Si de Græcis constaret, imo nisi alicubi plane esset incredibile, iisdem que laudantur, Eusebium verbis esse usum, daremus ultro, quod ait Scaliger, quædam D. Hieronymum per proferantiam alioversum interpretasse. Ejusmodi est illud *multi ei munusibus repositis, pro thesauris templi pollicitus ei proditurum*. Tum illud *Heliodorum mittit ad negotium providendum, pro Heliodorum regis procuratorem*, aut quid simile (nam Græca significant hominem summi in paglato officii ac dignitatis, sive eum qui regni negotiis præerat, τὸν ἐν τῶν πραγμάτων), denique *perperam agens pro re infecta*, etc. At vero non licet id culpe vertere s. interpreti quando germanam Eusebiana exemplaris lectionem ignoramus: scimus e contrario nonnulla in hæc historia aliter ab Josepho, aliter a Macchabæici libri auctore narrari. Adeo neque illud temere ausim asserere, de suo Hieronymum addidisse, quod ait de Simone *sacerdotium sibi vindicare cepit*: quod est quidem creditu difficillimum, neque

enim ex sacerdotali stirpe erat, sed Benjamita ut dicitur II Macchabæor. iii. Postremum quod additur, curasse Oniam, ut Simon ille in exilium pelleretur, discimus ab uno Eusebio, qui id facile a libris, qui postmodum intercederunt, expresserit.

Col. 413. VI. *Ptolemæus Philometor*. Et Capellus quidem alique recentiores chronologi ferme cum Eusebio a primo olympiadis 150 anno Philometoris initia deducunt. Probe etiam rationes iste annis decessoris Epiphani conveniunt, de quo superius suo loco diximus. Verum aliter supputare nos cogit Ptolemæus lib. vi magn. syntax. cap. 3, ubi Philometoris annum septimum cum Nabonassari quingentesimo septuagesimo quarto labente committit ex eclipsis lunari phenomenon 27, seq. 28, ex qua certo evincitur, initia ejus regis ad Nabonassari quingentesimum sexagesimum septimum labentem aut octavum, esse referenda. Hic autem annus partim tertio et partim quarto olympiadis proxime præcedentis respondet, ut bienni. quod et Scaliger notat, metachronismo Eusebii rationes peccare videantur. Cæterum vix dicta est, quibus tota isthæc regum Ægyptiorum historia tenebris sit obvoluta. Cl. Dodwellus dissert. de tempore quo scripsit Agatharchides pag. 72, tom. I geographor. min. seriem perquam sane accuratam ab initio Philometoris ad finem Cleopatæ instituit ex iis fragmentis Porphyrii, que Scaliger inter Græca Eusebiana refert. Docet porro, quod opera prælium est nosse, ex eo monumento, varias fuisse eorumdem regum Ægyptiorum epochas: tum, non a decessorum excessu regum annos plerumque esse numerandos, qui tamen error in chronologiis hodiernis passim occurrit: deinde, ne quidem eorumdem regum annos semper sibi invicem fuisse continuos, sed ex intervallo alienorum regnorum annis sæpe fuisse interpolatos: denique annos regibus postea fuisse attributos, quibus tamen extra patriam in exilio egerint, potestate regia exuli. Discet autem quomodo cœsorum regum anni invicem committendi sint ex his, quas instruit, diligentissimis tabulis. Ut redeamus ad Philometora, eum, cum Eusebio, canon Ptolemæi, Porphyrius in excerptis modo laudatis, Synecelus denique ipse, solis annis 35 regnasse affirmant: Dodwellus autem uno amplius dicit, multa que eam in rem disputat, que cum luce non exiguum aliis ejus regis annis, atque adeo Eusebiano canonis fanerentur, hic describere

non piget. Triginta quinque duntaxat annos, inquit, Philometori tribuunt plerique. Plane, ut in proximo legitur regni possessi laterculo. Inter illos, canon, quem dixi, astronomorum; imo his ipsis in locis Philometori. Et ne credatur error librariorum, obstat, quod ex hoc numero (additis annis 29 quibus regnasse tradit Evergetem) summam annorum 64 oritur testatur, que fuerit in universum utrique tribuenda. Et tamen idem vice versa Porphyrius annum Philometoris memorat 36 et cum Evergete anno committit 23. Plane, ut in tabulis nostris hisee legitur. Imo evictum ipsius memorat Evergete, ut ita committerentur. Hoc enim docent, ni fallor, ejus illa verba: Τὸ γὰρ τριακστόν ἔκον Φιλαμήτορος δὲον προκαγορεύσθαι τῆς τοῦ βασιλέως, πρώτος αὐτοῖς εἰκοστὸν ἔκοντος ἸΠΟΣΗΕΕ γράφισθαι. Fieri ergo vix potest ut hic errarit. Convenit porro accuratissime, quod idem addit, ex his 23 (quos habuit cum fratre communes) cum 29 aliis (quibus ipse, post fratris excessum, solus in Ægypto regnarit) summam conlari annorum 54, quibus in universum regnarit a primo ejus communicum cum fratre initio. Tam itaque certum est, annos Philometoris 36 ab Evergete numeratos esse, quam et illud certum est, primum Evergetis initium a fine anni fratris 41 cœpisse, ut 12 regni fratris annum, primum ipse sui regni annum numerarit. Imo e prædictis Porphyrii verbis, causa, ni fallor, manifesta est, cur ita præceperit Evergetes. Annus enim, quo, fratre superstitie, solus fuerat in regni Ægyptiaci possessione Evergetes, revera ad jus spectabat Evergetis, ut monet etiam hoc loco ipse Porphyrius. Nec enim aliud profecto nomen in illius anni συμβολαῖσι: lectum fuisse verisimile est. Hæc enim causa fuisse videtur cur annum illum suo regno ne quidem ipse imputarit Philometor. Non imputasse exinde constat, quod post annos 47 quibus in regni possessione fuerat, ante annum illum quo solus regnavit Evergetes, 18 deinceps annos duntaxat numerarit Philometor, qui superioribus additi annos facerent in universum tantummodo 35, quibus regnarit ipse Philometor. Ergo annum ab initio suo 19 ipse tamen regni sui numeraverat duntaxat 18, atque ita numerandum præceperat Philometor in regni denuo redintegrati συμβολαῖσι. Et sic in reliquis ad eundem modum. Ita factum, ut ultimum regni cui ann. tantummodo 35 ipse numerarit. Potuit ergo de jure Evergetes anno. Illum a decessore suo sibi relictum sibi imputare,

ut primum a fratris morte ann. secundum numeraret. Imo revera sibi imputavit. Non quidem ita, ut primum a fratris obitu secundum appellari. Nec enim tum receptum est, ut qui olim sub decessore reges appellati fuerant, novam aliam a collegarum exitu epocham inchoarent. Imo receptum, ut numerum annorum sub decessore cooptum, pariter, extincto decessore, continuarent. Sic autem certe fecit Evergetes. Nam et illum quoque ann. quem solus tenerat, vivente fratre Philometore, ipse sibi accensuit, cum ann. a fratris initio 36 sum numerarit 23. Sic enim nullum prorsus ab 11 fratris hiatum agnovit, unde ipsum exordium duxisse vidimus. Jus tamen aliquod sum in fratris honorem ab eo remissum inuit Porphyrius. Sed quodnam illud fuerit, age, videamus. Non quidem illud quod verba, qualia hodie legantur, videntur innuere. Non in eo sitam esse gratiam, quod Philometoris an. 36 sum ipse 23 numerarit; sed vice versa potius in eo, quod sum ann. Philometoris 36 appellandum edixerit. Hoc enim *πρώτον* Evergetem edixisse docet Porphyrius. Nempè quod, cum annum, quem 35 numeraverat Philometor, ipse nihilominus Philometoris 36 numeraret, annum qui sui fuisset solius, Philometori etiam imputasset. Et quod primus hoc fecisset Evergetes, cum priorem ejusdem anni partem, qua superstes fuerat Philometor, 35 ejus anno accensuissent acta publica, aliaque id genus monumenta. Sic enim factum, ut sub Evergete cœperit mos ille annum eundem Philometoris 36 numerandi. Meruerat autem hanc gratiam a fratre Philometori, quod, pro modestia sua, a fratris anno sibi vindicando temperasset, dum ipse rerum (fratre quantumlibet invito) potiretur: et quod victor fratri pacem adeo honorificam concessisset. Sed vero anni ab initio suo 36 partem saltem aliquam Philometorem attigisse certum est. Nam certe Demetrius, quem regem fecerat moribundus Philometor, ab anno Seleucidarum cœpisse dicitur 167, I Macchab. xi, 19. Qua nempè anni 11i, in priori illo libro Macchabæico, inire censetur a Xanthico, qui mensi Attico munychionii fere respondebat, in cyclo jam Calippico. Nam ante mensem illum anni Varr. 608 nondum vel cœperat annus illo Seleucidarum quo cecidit Philometor. Et tamen his quoque fortasse temporibus, vel paulo junioribus, desit mos antiquos annos Ægyptiorum regum a thoth censendi, aut ab uno aliquo alio anni exordio.

Sex enim quibus regnaverat, præter annos integros, menses Ptolemæo Soteri attributos docet Porphyrius, anno Varr. 673. Itaque Philometori pars illa saltem anni ab initio 36, quam tenuit, assignanda erat: imo annus integer, pro norma illa quæ annos integros iisdem tribuebat, qui thoth saltem in eunte in regni possessione fuerant. Facile autem erat, ut annus ille, quem si quidem ipse suis rationibus accensuerat Philometor, nec ad numerum spectabat annorum, quibus post fratris obitum, tenerat Evergetes (quorum solorum rationem habebat chronologi juniores), penitus o regis utriusque rationibus excideret. Verum annus fuisse annum, non ea modo quæ diximus, sed quæ etiam postea dicemus, ostendunt.

Col. 416. *Stattus Cæcilius*. Vitiose legit Pontacus et vetustiores editiones *insuper pro Insuber*.

Col. 415. XV. *Persæus*. Atque hic videtur collocandus biennio ante. Vide Livium lib. xi, cap. 53 et 58, qui et annos ei tribuit 41. Syncellus et contrario solos 8. Vide et Scaligeri canones isagogicos.

Ibid. *Aristobulus*. Clemens, stromat. lib. v: *Ἀριστοβούλου δὲ τῷ κατὰ Πτολεμαίων γεννητοῦ τὸν Φιλάδελφον, ὃς μέρηται ἑ συνετάξιμος τῆν τῶν Μακκαβαίων ἐπιτομήν, βιβλία γεννημένα ἰκανά, δι' ἃν ἀποδείκνυσται τῆν περιπατητικῶν φιλοσοφίαν, ἕκ τι τὸς κατὰ Μωσθεῖα νόμους, καὶ τῶν ἄλλων ἡρησθῆναι προσηρῶν. Ab Aristobulo autem, qui fuit tempore Ptolemæi Philadelphæi, cujus meminit is qui composuit epitome rerum gestarum a Macchabæis, multos fuisse libros scriptos, quibus probat, philosophiam Peripateticam ex lege Mosaica et aliis dependisse prophetis.*

Nota, Clementem vocare Philadelphum, quem hic Eusebius Philometorem dixit, et dixit alibi strom. I Philometorem Clemens ipse; qui etiam Aristobulus apud Eusebium præp. lib. xii, c. 12, conecinit: *Ἡ δ' ὀν ἕρρηνη τῶν διὰ τὸς νόμους πάντων, ἐπὶ τὸς προσηγορευθέντος Φιλάδελφου βασιλέως, τὸς δὲ προσηρῶν.* Verum de hoc Ptolemæo inter eruditos non satis convenit; et Junius quidem Lathyrum Evergete filium intelligit: Grotius in annotationib. ad II Macchab. i, 40, mavult Physconem priorem qui, alterius Evergete nomine denotari ab Eusebio, ait. Quod addit Scaliger, erroris arguens Clementem, quod hunc eundem fecerit esse Aristobulum cum eo, cujus laudato Macchab. loco mentio est, nostra nihil pertinet. Præterea ipse fallitur Scaliger, et ex ipsa inscriptione II Macchab. i, 10, constat: *Ἀριστοβούλου, διδάσκαλου Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως*, etc. Vide Hæ-

tium demonstr. evang. proposit. iv, c. 12, n. 2. In Parmeni ms. legitur *qui a Philometore Ptolemæo rogatus, explanationum, etc.*

Ibid. *Antiochus Epiphaneus*. Historiam, quæ pluribus certe annis constat (digesta enim hæc sunt ab Eusebio, ut monuit, per tempora, non per annos) repetit abs Josepho lib. xi antiquit. c. 6, et confer cum auctore II libri Macchabæorum, c. iv; dissentiunt enim inter se nonnihil. Mox habent pari consensu quatuor Palatini mss. *ibique Jesu, cui nomen est Jason*. In quem locum Schurzleischius *Ἰάσον*, inquit, nomen est ethnicismum plane redolens. Hoc, ut eo ineptius adularetur gentilibus, rejecto patrio, quo nec dignum erat *καλῶν τοῦτο Διαρχος* nomine, assumpsit. ideo imprimis, quia affinitatem quamdam, vel certe *ἰσοφωνίαν*, cum *Ἰησοῦς* habebat, si Ionice scribatur *Ἰάσον*. Gobellinus Persona cosmodromii æt. iv, cap. 14: *Habuerat*, inquit, *ipse Onias duos fratres, quorum unus dicebatur Jesus, alter Joannes. Isti appetentes summum sacerdotium, volentesque placere regi, inposuerunt sibi nomina gentilitum ita, quod Jesus nominari ΙΑΣΩΝ, et Joannes voluit nominari ΜΕΝΕΛΑΟΣ*. Cæterum hanc pontificatus mutationem Syncellus, non ab Antiocho Epiphane, sed ejus demum successore, Antiocho Eupatore, factam esse, asserit. At cum Eusebio faciant, præter auctorem libri Macchabæor. secundii, Josephus antiq. lib. xii, c. 6, et Gobellinus dudum laudatus.

Ibid. *Antiochus legem Judæorum impugnat*. Atque hæc pericopa plurium ann. acta continet, quæ in spatio historico, pro sui operis instituto, Eusebius collegit. Neque est tamen cur *ἕτερον πρότερον* aliquid Scaliger ei culpe vertat. Historiam accurate exponit auctor lib. primi Macchabæor. c. i, etc. a quo Josephus lib. xii antiq. c. 7, non parum dissentit. Bis Antiochus in Judæos eorumque urbem sævit, et primo quidem cum de sui morte rumor increbuisse, ob quem ira et dolore astuans, Hierosolyman occupavit, et inaudita crudelitate diripuit: dicitur quippe intra triduum quadraginta millia hominum trucidasse, etc. Tum denuo post ferme biennium, quanquam non venit ipse hoc anno Hierosolyman, sed præfectum eo misit, qui Judæos reliquos ferme deleret, urbemque convelleret.

Col. 417. *In templo Jovis Olympi*. . . Mavult Scaliger *Hospitalis*, si quidem *Ἐπιτοῦ* præferas: Josephus enim *Δι' Ἐλληνισμῶν, Jovis Græcæntico consecratum fuisse templum illud, petentibus id Samaritanis, tradit: non certe extractum de*

novo aliud ab eo quod exstabat. Vide laudatum Josephum, et II Macchabæor. c. vi.

Ibid. *Matthathias*. . . *vico Modim*. Scaliger ex vivo legit, minus recte: neque enim, ut ipse annotat, ex Modim ortum duxerat Matthathias, genere et domo Hierosolymita, ex Joaribi classe, prima de 21, quæ per ordinem templo inserviebat; sed eo secesserat, cum Antiochi ministris primus resistere ausus est. Josepho dicitur *ὄκλον ἐν Μωδίαν κόβας*. De ejus stirpe et genealogia confer Cappellum et Schindlerum ab invicem dissentientes.

Ibid. *Ennius poeta*. Est metachronismus quadrienni, quem et Scaliger notat. Cicero in Bruto cap. 20, quindecim post Plautum annis Ennius obiisse, auctor est. Pro eo quod dicitur *Rudianus ex Jemulo translata*, quidam mss. ex his etiam quos Scaliger consulti, *Rodium*, aut *Rhodiam* habent. Schurzleischius mallet *Rhodianum* plurimum numero, quod ita ex urbs Straboni appellatur, et Stephano *Ρόδω*. Græcia in notis ad chronicon Isidori et suo ms. codicæ restituit *Rudias*.

Col. 413. *Romani interfecto Perse, etc.* Perperam legit Scaliger *profligato*: nihilque adeo sunt, quæ opponit de superstitis miseris, Albano carere, etc. Vide Photium in excerptis ex Diodoro Sic. lib. xxxi, Sallustium lib. iv, Plutarchum, aliosque. Reliqua de Macedonibus, Illyricis, etc. ex quo auctore Eusebium sumpsit, ignoramus. Videsis tamen Polyb. excerpt. legat. 9.

Col. 417. *Judæorum dux Judas*. Die vicesima quinta mensis caslen, eodem scilicet mense, eademque die, qua fuerant ante triennium poluta sacra, et templum profanatum, I Macchabæor. iv, et Josephus antiquit. xii, 141. Respondet caslen partim novembri et partim decembri Latinis mensibus: eratque adeo annus ille ex parte quidem ultimus olympiadi 133; ex parte autem primus subsequens 134, qui ascribitur ab Eusebio: siquidem olympiades, ut alias monuimus, proximis post solstitium æstivum plenilunius celebrare sunt, ex quo et anni olympiadi supputantur. Quanquam que Scaliger subjungit huic pericopæ post reddidit, verba *olympiade centesima quinquagesima quarta*, in aliis quibus utimur, sive editis, sive mss. libris, non habentur.

Col. 417. *Meneleo pontifice, etc.* Quidam, cujus nominis paricimus, in notis ad Sulpic. Sever. tom. II, p. 144, hunc locum, quem non Syncellus

per omnia, sed cautione adhibita expressum ex Synello diximus, juxta quam nobis in hisce fragmentis, regulam præscriptimus, ita calumniatur: Synellus, inquit, ἐπὶ τῶν ἐκείνων, quæ verba apposita ad marginem nota inculcantur infra, ἐπὶ τῶν ὑφ' ἡμῶν. Quem locum in Græcis fragmentis chronico Eusebio-Hieronymiano novissime appositis ita laudari video, ut germana et vulgata lectio rejiciatur, et in ejus locum obtrudatur hæc ἐπὶ β', nimirum ut Synellus volens nolens in Eusebii sententiam trahatur, qui biennium cum Josepho Eupatoris regno assignat. Facti judicium penes æquum lectorem esto, si fucum ei fecimus, si germanam Synelli lectionem rejicimus, quin potius si e regione adnotavimus fusioribus verbis, haberi apud Synellum ἐπὶ τῶν ὑφ' ἡμῶν: si illum volentem nolentem in Eusebii sententiam trahimus, qui non Synelli esse illam pericopen, sed ex Synello a nobis excerptam monemus eodem illo versu: cumque certum sit, eam modo notationem anni, sive litterulam β a nobis susceperat, qua de re e vestigio monemus, ne cui fraudi simus, totam pericopen ipsam, non illam duntaxat notam, cautioni subjicimus. Nostri enim propositi erat, Eusebiani operis fragmenta expiscari, non Synellum, aut alium quempiam excudere. Cum igitur apud alios auctores Græcos, maxime vero Synellum (quem Eusebium fere totum descripsisse constat totidem verbis), Eusebiani exemplaris germanissimæ lacinie occurrant, eas recitamus veluti apographa de ipsis Eusebii verbis, quæ sicubi una (quod et perquam raro accidit) litterula abundat, qua variatum de causa sit, admoneamus.

Col. 419. *Jonathas dux Judæorum.* Si, quod dudum monuimus, Judas anno Seleucidarum 152 occubuit, qui cum ultimo olymp. 154 concurrebat, hic est quadrienni metachronismo, siquidem statim a Machabæi obitu Jonathas ei successit. Sentit vero Scaliger, eum post quatuor annos a fratris cæde renuntiatum fuisse summum sacerdotem, atque ethnarcham Judæorum. Quare tempus convenire, quamquam non consilio, sed casu, incidisse Eusebium in veram pontificatus Jonathæ epocham.

Col. 417. *Menelao pontifice... Alcimus.* Id est, a Simonis secundi stirpe, cæterum ab Aaron ipse etiam oriundus. Reliquerat Simon tres filios, Oniam, Jasonem et Menelao istum, quem Antiochus occidit. Ejus Onie filius, Onias alter hic est, cui pontificatus debebatur. Reliqua vulgo

nota sunt ex I Machabæor. et Josephi xii. Pro *Heliopolitano pago* minus recte legit *Heliopolitano agro* Scaliger. De inila postmodum per Judam Romanorum societate, Justinus lib. xxxvi, c. 3, in fine, de Judæis loquens: A Demetrio, inquit, cum descivissent, amicitia Romanorum petita, primi omnium ex orientibus libertatem receperunt, facile tunc Romanis de alieno largientibus.

Id. *ibid.* Facit cum Josepho Eusebius tum in historia, cum in temporis notatione. Si enim quod ille tradit antiquit. I. xii, c. 17, perit Alcimus, adventive adhuc Judæ, atque hic illi successit in pontificatu, certum aliunde est, sive ex I Machabæor. ix, 54, Alcimum occubuisse anno Seleucidarum centesimo quinquagesimo tertio, qui in hujusce olymp. primum incurrit, relecte adeo in alterum Judæ assumptum ab Eusebio confertur. Verum decessisse Judam ante Alcimum, anno scilicet præcedenti, Seleucidarum 152, scribit auctor primi libri Machabæor. cap. ix, a cuius jam non licet fide discedere. Aliande etiam colligere est, peccasse Josephum: neque enim sibi constat lib. ix, cap. ultimo, et quasi recte eum ipse suum agnovit, neminem Alcimo successisse, nisi post septennium, scribit. Nabis interim satis est scire, ex quo Eusebio habuerit: ejusdem enim auctoris rationes etiam in consequentibus tenet.

Col. 418. *Dux Judæorum Judas.* Sed hæc cum auctore I Machabæor. concilianda res erit, qui cap. ix ad eundem 152 annum Seleucidarum, quo Judas cecidit, et quidem antequam Alcimus divina ultione percuteretur, Judæos referit Jonathæ principatum deluisse: *Nunc itaque te hodie elegimus esse pro eo (Juda) nobis in principem et ducem ad bellandum bellum nostrum. Et surrexit loco Jonathas tempore illo principatum, et surrexit loco Judæ fratris sui.* Nam pontificatum quod attinet, eum post ferme septem annos suscepit delatum ab Alexandro, teste ejusdem libri Machabæor. auctore cap. x. Atque hoc est fortasse quod Josephus loco dudum laudato dixerat, neminem Alcimo successisse in pontificatu nisi post septennium.

Col. 418. X. *Demetrius Soter.* Convenit temporis nota cum ea quæ refertur I Machabæor. cap. vii: *Anno centesimo quinquagesimo primo (Seleucidarum) Demetrius Seleuci filius Roma egressus ascendit cum viris paucis in civitatem (Syriæ) munitissimam, et regnavit illic.*

Col. 417. *Ennius poeta.* Isthæc *Enni poeta ex filia* nepos verba Scaliger omnia prætermittit,

lectore nec admonito: Parmensis ms. duo illa tantum ex filia. Ita et tendit habet ille pro venditavit.

Col. 420. *Pseudophilippus regnat.* Duos scilicet annos regni Andricio, qui et Pseudophilippus vocabatur, dabant auctores, quos Eusebius sequitur: tertio enim victum eum interfectumque a Romanis ponit. Plerique autem alii necem ejus in primum inuentis olympiadi conferunt: atque hunc prochronismum Scaliger Eusebio exproperat. Confer Paternulum lib. i, cap. 11, Eutroplum iv, 6, Orosium iv, 22, etc.

Ibid. *Alexander Antiochi.* Atque hic infimæ sortis homunculus Antiochi Epiphaniæ se filium mentitus, quamquam dicitur Eusebio in opposito atreulo annos 10 et menses septem imperium Syriæ atque Asiæ tenuisse, si Josephum antiquit. lib. xii, cap. 3 et 8, audias, rerumque seriem spectes, quas narrat Justinus lib. xxxv, cap. 1 et 2, nonnisi annos septem regnavit. Dicitur paulo post ipsi Eusebio filius Bala, et Straboni lib. xvi, ὁ Βάλας Ἀλεξανδρός, in excerptis Scaligerianis ὁ Βάλα, Josepho ὁ Βάλλης. Cæterum videtur dupliciter peccare Eusebius, quod et Scaligero nota est, anachronismo, et ἀνωστορία. Ex libro siquidem I Machabæor. cap. x, et Josepho antiquit. lib. xii, cap. 4 et 5, colligere est, eodem anno (olympiad. 156 ultimo) delatum ab Alexandro pontificatum Jonathani, missamque stolam purpuream et coronam auream: et stolam quidem pontificiam ipso scenopogæ festo ejus anni Jonathane induisse.

Ibid. *Lucilius poeta nascitur.* Rescribendum fortasse est nascitur, sive agnoscitur, si quod Velleius tradit lib. xi, c. 9, verum est, Lucilium sub P. Scipione bello Numantino equitem meruisse. Alias minime par est credere juxta Eusebii ipsiusmet rationes, eum qui sextum annum vixdum attigisset, equo merere potuisse: Scipio enim Numantinos subvertisse scribitur sexto ab hoc numero. Sed neque juxta aliorum auctorum calculos, si hoc anno Lucilius natus est, et pubertatem vix inierat, cum P. Scipio Numantinum bellum gessit, satis verosimile est, inter equites, eo imperatore, stipendia fecisse. Vide Horatii scholiastem lib. ii sermon. eclog. 1, vers. 78. Perperam in Parmensis ms. *Lucullus* est pro *Lucilius*.

Col. 419. *Oppius Gallos capit.* Pro *Oppius* notat Schurzleischius legi in primo Palat. ms. *Optinius*, in quarto *Oppinius*. Cum tamen sit etiam in Greco Ὀπίσιος, mallet ipse rescribi *Λόσιος*:

(*Λοσιόσιος* puta) et *Καίσιος*; pro *Καίσιος*; nam Opimius post 30, inquit ipse, ab hoc numero annos consulatum demum inii, adeoque huc non erit referendus. Si rem tamen ipsam quaeversum spectes, victoriam puta de Gallis, et Opimii, quemadmodum in laudato Palat. codice scribitur, nomen, non alla videbitur notari ab Eusebio historia. Et sane haud scio, num præstet prochronismum viginti quinque ann. sive ab eo, sive ab aliis, quæ secutus est, auctoribus admissum fateri, quam loci sensum nativum invertere. Fortasse etiam peculiare gestum hoc est, cuius nulla apud auctores mentio superest, supererat tamen Eusebii temporibus. Scaliger, qui non alium Oppium novit, quam qui a Mithridate in vincula conjectus est, de Gallis veretur, ne Galatæ putandi sint.

Col. 419. VII. *Ptolemæus Evergetes.* Hucusque in recensendis Ptolemæis Ægypti regibus veteres plerique omnes consentiunt, tametsi in unius alteriusve annis constituendis dissideant, ut ad Philadelphum diximus: in ordine tamen ita digeruntur, ut Strabo ait, τὰς παρὰ πατρός αἰετὶ διαδεχόμενοι. Hunc vero, quem septimum facit esse Eusebius, veteres alii scriptores cum Josepho lib. ii contra Apionem, *Physconem* vocant. Clemens quoque primo stromatum Evergetis nomen tacet, et Physconem Philometri fratri ait successisse. Nempe alterum hoc erat Evergeti *Physconis* cognomen, quod luculentissime testatur Strabo τοῦτον (Philometorem) ἀδελφὸς διελθῆτο ὁ δεύτερος, Ἐβεργέτης, ὃν καὶ Φύσκωνα προσκαλεῖσθαι. *Philometorem* excepit frater ejus Evergetes secundus, quem et *Physconem* vocant. Dicitur est etiam *Philologus*, Alexandrinis *Cævergætes*. Vide Justinum lib. xxxvii, c. 9, et confer Dodwellum dissertatione paulo superius laudata de ætate scripti Agatharchidis.

Ibid. *Oppius... et Carthago, etc.* Recole quæ hac de epocha superius ad conditum Carthagini diximus. Appianus, Eutropius, et Orosius septingentesimo post anno quam condita fuerat, dirutum eam notant.

Ibid. *Jonathas dux Judæorum.* In Parmensis ms. *rea* dicitur, minus vere. Mox in aliis plerisque est *Spartiatibus*, pro *Spartiatibus*.

Ibid. *Alexandro Bala regi, etc.* Duo Palat. mss. teste Schurzleischio, *Philobalzæ* præferunt, corrupte; filius enim Bala, ut superius notatum est, habebatur, tametsi Antiochi Epiphaniæ se filium mentiretur ignotus iste atque incerte stirpis homo. In nummis, quod item Schurzleischius

